

Friedan, Betty Naomi Goldstein (1921–) : นางเบตตี นาโอมิ โกลด์สไตน์ ฟรีแดน (พ.ศ. ๒๔๖๔–)

เบตตี นาโอมิ โกลด์สไตน์ ฟรีแดน เป็นผู้นำกลุ่มสตรีนิยมและนักเขียนผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องให้สังคมเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับผู้หญิงตั้งแต่ช่วงทศวรรษ ๑๙๖๐ ฟรีแดนเป็นผู้ร่วมก่อตั้งและประธานคนแรกขององค์กรเพื่อสตรีแห่งชาติหรือนาว (National Organization for Women–Now) ซึ่งมีปณิธานในการเรียกร้องสิทธิเสมอภาคให้กับผู้หญิงอเมริกัน

ฟรีแดนเกิดที่เมืองพีโอเรีย (Peoria) มลรัฐอิลลินอยส์ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๑ หลังจบปริญญาตรีจากวิทยาลัยสมิท (Smith College) เมืองนอร์ทแธมตัน (Northampton) มลรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ใน ค.ศ. ๑๙๔๒ เธอได้ศึกษาต่อทางด้านจิตวิทยาที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย วิทยาเขตเบิร์กลีย์ (University of California at Berkeley) ฟรีแดนนิยมแนวความคิดของพวกฝ่ายซ้ายตั้งแต่ศึกษาที่วิทยาลัยสมิท ขณะศึกษาที่เบิร์กลีย์เธอเข้าไปพัวพันกับสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหรัฐอเมริกา (Communist Party United States of America – CPUSA) และลาออกจากมหาวิทยาลัยหลังจากเรียนไปได้เพียงปีเดียว โดยไม่แยแสกับทุนการศึกษาที่จะได้รับจากมหาวิทยาลัย จากนั้นใน ค.ศ. ๑๙๔๓ ก็ได้งานเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ **Federated Press** ที่นครนิวยอร์ก แต่ถูกไล่ออกใน ค.ศ. ๑๙๔๖ ด้วยเหตุผลไม่แน่ชัดว่า เป็นเพราะเธอรับผู้ชายมาอยู่ด้วยโดยไม่ได้แต่งงาน หรือการที่เธอมีทำที่นิยมสหภาพโซเวียต ฟรีแดนแต่งงานใน ค.ศ. ๑๙๔๗ และหย่าใน ค.ศ. ๑๙๖๕ หลังจากมีลูก ๓ คน

ฟรีแดนกลับหันมาสนใจกับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมอเมริกันสมัยนั้น ขณะทำงานเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ **Workers' Press** ที่นิวยอร์ก เธอเห็นว่าผู้หญิงได้รับค่าจ้างแรงงานน้อยกว่าผู้ชาย และถูกไล่ออกจากงานเมื่อพวกเขากลับจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ต่อมาระหว่างทำงานที่หนังสือพิมพ์ **UE News** เธอก็ถูกไล่ออกจากงานเพราะลาคลอด หลังจากนั้นเกือบ ๑๐ ปี เธอต้องอยู่บ้านเลี้ยงลูกและดูแลครอบครัว อันเป็นหน้าที่ที่สังคมคิดว่าเหมาะกับผู้หญิงที่สุด และผู้หญิงน่าจะมีความสุขกับชีวิตแบบนี้ แต่ฟรีแดนกลับไม่มีความสุขและรู้สึกที่ชีวิตของเธอว่างเปล่าน่าเบื่อหน่าย เธอพบว่าผู้หญิงจำนวนมากมีความรู้สึกไม่ต่างจากเธอ เธอจึงเขียนหนังสือชื่อ **The Feminine Mystique** (ค.ศ. ๑๙๖๓) บอกเล่าความรู้สึกดังกล่าวของผู้หญิง โดยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งเธอส่งไปให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่วิทยาลัยสมิท เรื่องที่เพื่อน ๆ เล่าให้ฟังเกี่ยวกับชีวิตของพวกเขาหลังจบการศึกษาจากวิทยาลัย และจากการวิจัยเพิ่มเติม เธอตั้งสมมติฐานจากข้อมูลที่ได้รับว่าผู้หญิงในครอบครัวคนชั้นกลางและคนชั้นสูงรู้สึกผิดหวังที่ต้องทำหน้าที่เป็นเพียงเมียและแม่ มีชีวิตวนเวียนอยู่กับห้องนอน ห้องครัว คอยดูแลสามี ลูก และบ้านเท่านั้น หนังสือเล่มนี้เป็นกระบอกเสียงถ่ายทอด

ความรู้สึกอึดอัดและปัญหาซับซ้อนใจของผู้หญิง ในการที่ต้องทำแต่สิ่งที่สังคมคาดหวังว่าพวกเธอควรจะทำและควรจะเป็น จนต้องสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเอง เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ท้าทายทัศนคติและค่านิยมหลายอย่างเกี่ยวกับผู้หญิงที่ชาวอเมริกันยึดถือมานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติที่ว่าผู้หญิงสามารถประสบความสำเร็จได้ในฐานะเมียและแม่เท่านั้น ผู้หญิงที่ไม่พอใจกรอบดังกล่าวจะถูกมองว่าเป็นโรคประสาท อย่างไรก็ตาม ฟรีเดนมิได้สำรวจความรู้สึกของผู้หญิงผิวขาวที่ยากจนและผู้หญิงผิวสีซึ่งต้องช่วยทำงานหาเลี้ยงครอบครัว โดยดูนายจ้างเอารัดเอาเปรียบ และกลุ่มหลังยังต้องเผชิญกับการเหยียดผิวด้วย

ช่วงทศวรรษ ๑๙๖๐ อันเป็นช่วงเวลาที่หนังสือเล่มนี้วางจำหน่าย ในสหรัฐอเมริกา มีตำแหน่งงานเพิ่มขึ้นจากอุตสาหกรรมการให้บริการ ผู้หญิงอเมริกันสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมากขึ้นเรื่อย ๆ และการวางแผนครอบครัวด้วยยาเม็ดคุมกำเนิดได้ผลดี ปัจจัยทั้งหมดนี้ทำให้มีผู้หญิงทำงานนอกบ้านมากขึ้น ผู้หญิงสมัยใหม่ให้การต้อนรับ **The Feminine Mystique** อย่างดียิ่ง จนกลายเป็นหนังสือขายดีทันทีที่วางจำหน่าย และมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้หญิงหวนคืนสู่ตลาดแรงงาน หลังจากต้องอยู่บ้านเลี้ยงลูกเมื่อทหารอเมริกันกลับจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ หนังสือเล่มนี้ยังมีส่วนช่วยให้สังคมยอมรับความสามารถของพวกผู้หญิงมากขึ้นด้วย ดังเห็นได้ว่า ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๕–๑๙๔๔ ผู้หญิงได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติของมลรัฐมากขึ้นเป็นเท่าตัว และใน ค.ศ. ๑๙๖๓ ก็มีการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมความเสมอภาคของสตรีในมลรัฐต่าง ๆ ครบทั้ง ๕๐ มลรัฐ หลังจากที่มีการตั้งคณะกรรมการสถานภาพสตรี (The Commission on the Status of Women) ขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy ค.ศ. ๑๙๖๑–๑๙๖๓)* โดยมีเอลิเนอร์ รูสเวลต์ (Eleanor Roosevelt)* เป็นประธานคณะกรรมการคนแรก นอกจากนี้ มลรัฐต่าง ๆ ยังมีนโยบายสนับสนุนให้ผู้หญิงได้รับค่าจ้างเท่ากับผู้ชายในงานแบบเดียวกัน

หนังสือ **The Feminine Mystique** ปลูกผู้หญิงอเมริกันให้รวมพลังกันต่อสู้เรียกร้องสิทธิในทศวรรษ ๑๙๖๐ โดยมีฟรีเดนเป็นแกนนำคนหนึ่งของขบวนการ การเคลื่อนไหวครั้งนี้นับเป็นการเคลื่อนไหวครั้งที่ ๒ ของผู้หญิงอเมริกัน หลังจากที่เคยต่อสู้จนได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘ (Eighteenth Amendment)* ใน ค.ศ. ๑๙๒๐ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ การต่อสู้เรียกร้องครั้งนั้นกินเวลายาวนานมากกว่าผู้หญิงจะได้รับชัยชนะ ฟรีเดนจึงเรียกการต่อสู้เรียกร้องครั้งแรกของผู้หญิงอเมริกันว่า “สงครามร้อยปีเพื่อสิทธิสตรี” (a 100-year battle for women’s right) แต่หลังจากนั้นการเคลื่อนไหวของผู้หญิงก็ซาลง

ใน ค.ศ. ๑๙๖๖ ฟรีเดนร่วมก่อตั้งและเป็นประธานคนแรกขององค์กรเพื่อสตรีแห่งชาติ หรือนาว องค์กรดังกล่าวรณรงค์เรียกร้องความเสมอภาคให้กับผู้หญิง เรียกร้องให้ออกกฎหมายการทำ

แท่งเสรี และให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญว่าด้วยกฎหมายสิทธิเสมอภาค (Equal Rights Amendment)* ข้อเรียกร้องขององค์กรนาวก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างมาก ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยคิดว่า หากกฎหมายดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจะทำให้กฎหมายของมลรัฐและของรัฐบาลกลางหลายฉบับเป็นโมฆะ ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งแย้งว่าหากไม่มีกฎหมายดังกล่าว ผู้หญิงจะไม่มีวันได้รับความเสมอภาคอย่างแท้จริง ผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กรนาวเข้าร่วมในขบวนการเรียกร้องสิทธิพลเมือง และเข้าร่วมกับพวกซ้ายใหม่ (New Left)* ด้วย ประมาณกลางทศวรรษ ๑๙๗๐ องค์กรนาวต้องต่อสู้กับแนวคิดต่อต้านสตรีนิยมของฝ่ายขวาที่อ้างว่าสตรีนิยมจะทำให้ผู้ชายไม่รับผิดชอบครอบครัว

ความสำเร็จของ **The Feminine Mystique** และการที่องค์กรนาวได้รับการยอมรับในวงกว้างจากผู้หญิงที่มีการศึกษาและมีความคิดแบบเสรีนิยม ทำให้เกิดการรณรงค์เพื่อเรียกร้องความเสมอภาคอีกครั้งหนึ่งในทศวรรษ ๑๙๗๐ โดยมีนิตยสาร **MS.** เป็นสื่อเผยแพร่แนวความคิดสตรีนิยม ครั้งนี้ องค์กรนาวไม่เพียงแต่เรียกร้องต่อสู้ให้กับผู้หญิง แต่ยังเริ่มต่อสู้เรียกร้องให้พวกเกย์และพวกเลสเบียนด้วย

นอกเหนือจากนาวฟรีแดนยังร่วมก่อตั้งองค์กรสตรีอื่น ๆ อีกหลายองค์กร อาทิ กลุ่มการเมืองของสตรีแห่งชาติ (National Women's Political Caucus) ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนให้ผู้หญิงมีตำแหน่งทางการเมืองให้มากขึ้น และสันนิบาตต่อสู้เพื่อสิทธิการทำแท้งแห่งชาติ (National Abortion Rights Action League – NARAL) ซึ่งรณรงค์เรื่องการทำแท้งเสรี ฟรีแดนยังเป็นผู้นำในการประท้วงอีกหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิเสมอภาคให้สตรีซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๗๐ อันเป็นวันครบรอบ ๕๐ ปีที่สตรีอเมริกันได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การประท้วงครั้งนี้ใช้ชื่อว่า การประท้วงเพื่อความเสมอภาคของสตรี (Women's Strike for Equality)

ใน ค.ศ. ๒๐๐๔ แม่ฟรีแดนจะมีอายุถึง ๘๓ ปีแล้ว แต่ยังรณรงค์ให้สตรีมีสถานภาพดีขึ้น เธอเดินทางไปบรรยายพิเศษเรื่องนี้ตามที่ต่าง ๆ ทั่วโลก อาทิ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ค.ศ. ๒๐๐๔ เธอไปบรรยายเรื่อง **The Feminine Mystique : Thirty Years Later** ที่มหาวิทยาลัยจอร์จเมสัน (George Mason) เมืองแฟร์แฟกซ์ (Fairfax) มลรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia) และยังเขียนบทความให้นิตยสารและหนังสือพิมพ์หลายฉบับ เช่น **McCall's**, **Harper's**, **The New York Times** และ **The New Yorker** สุนทรพจน์ บทความ และบทสัมภาษณ์ของฟรีแดนเกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงในช่วงทศวรรษ ๑๙๖๐ และต้นทศวรรษ ๑๙๗๐ ได้รับการรวมเล่มในชื่อ **It Changed My Life** (ค.ศ. ๑๙๗๖)

นอกจากนี้ ยังมีผลงานที่มีชื่อเสียงของเธออีกหลายเรื่อง เช่น **The Second Stage** (ค.ศ. ๑๙๘๑) และ **Beyond Gender** (ค.ศ. ๑๙๘๗) หนังสือเล่มล่าสุดของเธอคือ **Life So Far** (ค.ศ. ๒๐๐๐)

ฟรีแดนได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย (University of Southern California) มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก (New York University) มหาวิทยาลัยจอร์จเมสัน และวิทยาลัยแมนต์เวอร์นอน (Mount Vernon College) ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. นอกจากนี้ เธอยังได้รับรางวัลจากสถาบันต่าง ๆ หลายแห่ง อาทิ รางวัลนักมนุษยนิยมแห่งปี (Humanist of the Year) จากสมาคมนักมนุษยนิยมอเมริกัน (American Humanist Association – AHA) เมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๕ รางวัล Mort Weisinger Award for Outstanding Magazine Journalism (ค.ศ. ๑๙๗๕) จากสมาคมนักหนังสือพิมพ์และนักเขียนอเมริกัน (American Society of Journalists and Authors) และรางวัล Eleanor Roosevelt Leadership Award (ค.ศ. ๑๙๘๕).

(กุลวดี มกราภิรมย์)